

LR Seimo nariams
LR Seimo Aplinkos apsaugos komitetui

2025 m. gruodžio 9 d.

DĖL ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS ĮSIGIJIMO ĮSTATYMO NR. IX-1314 1, 3 IR 4 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-4287(2)

Lietuvos pramonininkų konfederacija ir Lietuvos verslo konfederacija kreipiasi dėl š. m. gruodžio 11 d. ketinamų Seime priimti Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo (toliau – ŽŪPŽĮĮ) pakeitimų (Projekto Nr. XIVP-4287(2)), kuriais, be kita ko, siūloma griežtinti įsigyjamo žemės ūkio paskirties žemės ploto kontrolę atitinkamai keičiant susijusių asmenų reglamentavimą.

Reiškiamo esminį nepritarimą keičiamam ŽŪPŽĮĮ 3 straipsniui, kuriuo siūloma žymiai išplėsti susijusių asmenų sąvoką – pagal keičiamos ŽŪPŽĮĮ 3 straipsnio 5 dalies nuostatas susijusiais būtų laikomi juridiniai asmenys, susieti tarpusavio tiesioginiu ar netiesioginiu valdymu, įskaitant valdymo grandines per kitus juridinius asmenis. Papildomai, pagal 7 dalį susijusiais asmenimis būtų laikomi ir tie juridiniai asmenys, kuriuose tas pats fizinis asmuo ar jo šeimos nariai – sutuoktinis, tėvai ar nepilnamečiai vaikai – valdo daugiau kaip 5 procentus akcijų ar teisių, o 7¹ dalis dar labiau praplečia šią kategoriją, nes susijusiais laikomi fiziniai ir juridiniai asmenys jau vien dėl to, kad tas pats fizinis asmuo turi ne mažiau kaip 5 procentus juridinio asmens akcijų ar teisių.

Visų pirma, 5 proc. dalių turėjimas juridiniame asmenyje nelemia kontrolės, todėl tokį dalių kiekį turintis fizinis ar juridinis asmuo neturi būti laikomas susijusiu. Pritartina Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Europos Sąjungos teisės grupės 2025-12-04 pateiktai pozicijai, kad „susijusių asmenų ratas apimtų ne tik realių įtaką turinčius subjektus, bet ir asmenis, susietus minimaliais dalyvavimo ryšiais ar šeiminingais santykiais, taip išplečiant susijusių asmenų grandinę tiek fizinių, tiek juridinių asmenų lygmeniu. Toks platus susijusių asmenų apibrėžimas suponuoja, kad žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo ribojimai būtų taikomi net tais atvejais, kai faktinė kontrolė juridiniame asmenyje nėra realiai įgyvendinama, atsižvelgiant į tai, jog vien 5 procentų dalis juridinio asmens kapitale savaime nereiškia nei lemiamos įtakos, nei gebėjimo daryti sprendimus dėl žemės naudojimo ar įsigijimo“. Tai neatitiktų Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 str. 1 d. įtvirtintos ūkinės veiklos laisvės principo bei, kaip nurodė ir Teisingumo ministerija, taip išplėstas susijusių asmenų ratas galimai būtų nesuderinamas „su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 63 straipsnyje įtvirtinta laisvo kapitalo judėjimo teise, SESV 65 straipsnyje nustatyta ribojimų taikymo išimtimi ir reikalavimu, kad ribojimai turi būti būtini, proporcingi ir nukreipti į viešojo intereso tikslų siekimą“.

Atkreiptinas dėmesys, kad Teisingumo ministerija pažymėjo, kad Projekto lydimajame medžiagoje trūksta argumentuoto paaiškinimo, kodėl būtent toks susijusių asmenų apibrėžimas yra būtinas ir kodėl mažiau ribojančios priemonės negalėtų užtikrinti tų pačių tikslų, ypač atsižvelgiant į tai, kad ribojimas gali būti taikomas asmenims, kurie realios įtakos sprendimams dėl žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo neturi. Be to, paminėtina, kad ir maksimalios 500 ha ribos aktualumas taipogi nėra pagrįstas jokiais tyrimais.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome Projektui nepritarti, nes ketinamas priimti teisinis reglamentavimas neatitinka nei pagrindinio šalies įstatymo (Lietuvos Respublikos Konstitucijos) bei pirminių Europos Sąjungos teisės šaltinių (SESV).

Jei visgi bus pritarta Projektu siūlomam reglamentavimui nepaisant Teisingumo ministerijos išvados, tokiu atveju siūlome bent patikslinti keičiamo ŽŪPŽĮĮ 3 str. 7² d. formuluotės paskutinį sakinį ir 7² dalį išdėstyti taip:

„7². Šio straipsnio 6, 7 ir 7¹ dalių nuostatos dėl susijusių asmenų, kiek jos nustato konkrečią akcijų (teisių, pajų) ribą ir nustato, kad susijusiais asmenimis laikomi ir susijusių asmenų susiję asmenys, netaikomos žemės ūkio kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams), jeigu žemės ūkio kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) nariai fiziniai asmenys nėra laikomi susijusiais asmenimis pagal šio straipsnio 5 dalies nuostatas ir jie neturi akcijų (teisių, pajų) juridiniuose asmenys, kurie yra tos pačios žemės ūkio kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) nariai. Šio straipsnio 7 dalies nuostatos dėl susijusių asmenų netaikomos akcinėms bendrovėms, kurių akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje“.

Šiuo metu Projekte pateikta formuluotė **„Šio straipsnio 7 dalies nuostatos, nustatančios, kad susijusiais asmenimis laikomi ir susijusių asmenų susiję asmenys, netaikomos akcinėms bendrovėms, kurių akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje“** paralyžiuotų akcijų biržą prekiaujant akcinės bendrovės akcijomis reguliuojamoje rinkoje.

Pirma, Projekte numatyta išimtis nebūtų taikoma pirmojo lygio susijusių asmenų nustatymui. T. y., kai asmuo tiesiogiai ar netiesiogiai valdo daugiau kaip 5 procentus kito juridinio asmens akcijų - yra **pirmojo lygio susijusių asmenų** nustatymas. Šis ryšys išlieka galiojantis ir listinguojamoms bendrovėms. Išimtis taikoma tik **"susijusių asmenų susiję asmenys"** - tai yra antrojo ir tolesnių lygių ryšiai. Pavyzdžiui:

- A bendrovė valdo >5% B bendrovės akcijų (pirmasis lygis – 5 proc. riba **taikoma** ir listinguojamoms bendrovėms);
- B bendrovė valdo >5% C bendrovės akcijų (antrasis lygis – 5 proc. riba **netaikoma** listinguojamoms bendrovėms).
-

Taigi, Proeikte siūlomas sprendimas **palieka** tiesioginio kontrolės ryšio (>5% akcijų) nustatymą.

Antra, prekiaujant akcijomis viešai biržoje bus neįmanoma užtikrinti tokio 5 proc. ribos laikymąsi, nes jokiuose kituose teisės aktuose pagrįstai nėra nurodyta, kad 5 proc. akcijų turėjimas suteikia tiesioginę ar netiesioginę kontrolę. Tai paralyžiuos atitinkamų bendrovių prekybą akcijomis ir sukels milžiniškų nuostolių.

Mūsų pasiūlyta korekcija („Šio straipsnio 7 dalies nuostatos dėl susijusių asmenų netaikomos akcinėms bendrovėms, kurių akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje“) spęstų bent jau listinguojamoms bendrovėms neabejotinai kilsiančių nuostolių atsiradimą, keičiant susijusių asmenų reglamentavimą. Akcinėms bendrovėms, kurių akcijomis prekiaujama reguliuojamoje rinkoje, negaliotų reikalavimas dėl 5 proc. kriterijaus taikymo.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, manome, kad 5 proc. ribos susijusių asmenų tiesioginei (ir tuo labiau netiesioginei) kontrolei nustatymas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir SESV, todėl apskritai neturėtų būti svarstomas, tačiau tuo atveju, jei Seimas nuspręstų tokį reguliavimą priimti, turi būti koreguojamas keičiamo ŽŪPŽĮĮ 3 str. 7(2) d. paskutinis sakinytis ir

išdėstytas taip: „Šio straipsnio 7 dalies nuostatos dėl susijusių asmenų netaikomos akcinėms bendrovėms, kurių akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje“.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Lietuvos pramonininkų konfederacijos
generalinė direktorė

Raminta Radavičienė

Lietuvos verslo konfederacijos
generalinė direktorė

Ineta Rizgelė